

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE

Asia: HE 15/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tupakkalaksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi Suomen Bensiinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen Liitto SBL ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Lausunnon antaja on ryhmitellyt kommenttinsa lakiluonnoksessa esitettyjen pykälien mukaisesti.

HE 51 § *Savuttoman tupakkatuotteen myyntikielto*

Esitysluonnoksessa kielletään kaikkien savuttomien tupakkatuotteiden myynti ja muu luovuttaminen. Tällainen kieltö koskisi myös kaikkia savuttomiksi luokiteltuja uusia tupakkatuotteita. Tämä esitys ei vastaa sisällöltään EU:n tupakkatuotedirektiivin 17 artiklaa. Mikäli Suomen laki ei salli näiden uusien tuotteiden myyntiä, siirtyvät kaupallinen hyöty ja tuotteiden mahdollinen valmistevero naapurimaillemme. Mikäli Suomen laki ei salli uusien tuotteiden myyntiä, edesämme on vastaava tilanne, joka nykyään on nuuskan osalta. Tullin aikaisemmin esittämän arvion mukaan jää nuuskan matkustajatuonnin ja laittoman kaupan seurauksena saamatta kymmeniä miljoonia euroja verotuottoja.

Uusia tuotteita on toimialan edustajien esittämän arvion mukaan tulossa lähiaikoina markkinoille Suomen naapurimaissa Ruotsissa, Virossa ja Venäjällä ja Tanskassa. Nämä tuotteet kuuluisivat luontevasti myös Suomessa toimivien huoltamoalan yrittäjien palveluvalikoimaan savukkeiden tapaan. Lausunnon antaja ei pidä perusteltuna sitä, että muusta EU:sta poikkeavalla lisämääräyksellä luodaan tilanne, jossa suomalaisten pienyrittäjien tilanne vaikeutuisi, ja lisäksi mahdolliset verotuotot menisivät muualle.

HE 66 § *Matkustajatuonnin aikarajat*

Tupakkalakiluonnoksen 66:ssä säädetään uusista aikarajoista tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden matkustajatuonnille ETA-alueen ulkopuolisista maista. Suomessa asuvan henkilön matkan esimerkiksi Venäjälle pitäisi näin ollen kestää yli 24 tuntia, jotta matkustaja saisi tuoda tupakkatuotteita maahan.

Lausunnon antaja on selvittänyt laittoman ja tullivapaan rajatuonnin vaikutusta Itä-Suomen huoltoasemaverkostoon. Pellervon taloustutkimuksen toteuttama selvitys on luettavissa kokonaisuudessaan www.bensiinikauppiaat.fi -sivustolla. Vastausaineiston perusteella lähes puolet korkeintaan 200 kilometrin päässä raja-asemalta sijaitsevista huoltamoista katsoi itärajan matkustajatuonnin vähentäneen tupakkatuotteiden myyntiä.

Matkustajatuonnin aikarajan asettamisella ehkäistään tupakkatuotteiden laitonta kauppaa, johon nykyinen tilanne erityisesti Suomen itärajalla antaa selkeän mahdollisuuden. Tullin ilmoituksen mukaan 90 prosenttia Venäjällä käyvistä tuo mukanaan tupakkatuotteita. Lukujen valossa suuri osa tuonnista varsin ilmeisesti päättyy siis muuhun kuin vierailijan omaan käyttöön.

Venäjän puolelta tapahtuvan tupakan tuonnin osalta on lähtökohtaisesti kysymys siitä, että valtion verotuloja menetetään. Kuluttajien kannalta kysymys on myös siitä, pystytäänkö harvaan asutuilla seuduilla ylläpitämään nykyisentasoisista palveluverkostoa. Tästä palveluverkostosta vastaavat pitkälle paikalliset yrittäjät. Huoltoasemat tarjoavat etenkin maaseudulla monia sellaisia palveluja, joita paikkakunnalta ei muuten välttämättä löydy. Palveluverkon ylläpitäminen itärajalla ja raja-asemien läheisyydessä käy entistä hankalammaksi, jos bensiini-

kauppiaiden toimintaedellytykset katoavat. Tupakkatuotteiden myynnillä on suora vaikutus huoltoasemayrittäjän kykyyn tarjota työpaikkoja kuntalaisille ja ylläpitää myös muuta yllä kuttua palveluverkkoa.

Lausunnon antaja kannattaa ehdotetun aikarajan säätämistä uudistettavaan tupakkalakiin.

HE 70 § Hintahyvityksen kieltö

Pykälässä ehdotetaan tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden hinnoitteluun liittyen, että tuotteen hinnasta annettavan hyvityksen, joka määräytyy tuotteen tai muiden kulutushyödykkeiden ja palvelujen ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen olisi kielletty. Tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden myyntiä ei saisi edistää kaupan tai ravintoloiden kanta-asiakaskorttien tai etuohjelmien yhteydessä siten, että tuotteiden ostaminen olisi ostohyvitysten johdosta sitä halvempaa, mitä enemmän niitä tai muita kulutushyödykkeitä ostaa. Tällaisen hyvityksen tarjoamisen lisäksi myös sen maksaminen olisi kielletty.

Hallituksen esityksen 70 §:n sisältämän kiellon perusteella tupakkatuotteiden ostoista ei jatkossa voida enää antaa kanta-asiakaskortteihin liittyviä alennuksia tai muita etuja. Tätä lakimuutosta voidaan pitää erittäin johdonmukaisena ja hyvänä. Hallituksen esityksen yleisperustelujen johdannossa mainitaan, että lain tavoitteena on tupakkatuotteiden käytön loppuminen. Tämän pitkántähtäimen tavoitteen saavuttaminen edellyttää loogisesti sitä, ettei kyseisen tuotteen ostamista voida jatkossa kannustaa ja motivoida ostoon liitetyillä alennuksilla. Tällainen mahdollisuus on myös voimassaolevan lain aikana rapauttanut ja vääristänyt tupakkatuotteiden myyntiä harjoittavien yritysten välistä kilpailua. On hyvä, että tupakkalain uudistuksella myös nykyinen epäterve markkinatilanne voidaan tältä osin pyrkiä korjaamaan.

HE 71 § Esilläpitokielto

Pykälässä ehdotetaan, että esilläpitokielto koskisi myös tupakan vastiketta kuten esimerkiksi niin sanottua energianuuskaa. Energianuuska on kehitetty sitä varten, että nuuskankäyttäjät voisivat valita nikotiinivapaan vaihtoehdon. On erittäin ongelmallista, jos esillepanokielto tämän terveystuotteen osalta toteutuu esityksen mukaisesti. Muuta markkinointikanavaa ei tämän nuuskan käytön lopettamiseen tähtäävän tuotteen osalta ole tarjolla. Kun energianuuskan jälleenmyyjät myös noudattavat vapaaehtoisesti 18 vuoden ikärajaa, on pelko siitä, että energianuuska olisi alkuperäistarkoituksensa vastaisesti ensiaskel kohti nuuskan käyttöä, aiheeton. Tämän tuotteen säilyttäminen esilläpitokiellon ulkopuolella tukisi lain tavoitetta tupakkatuotteiden käytön loppumisesta.

HE 91 § Tupakkalain valvontamaksut

Hallituksen esityksessä ehdotetaan vähittäis- ja tukkumyynnin valvontamaksujen valtavaa korotusta nykyiseen tasoon verrattuna. Lausunnon antaja katsoo, että valvontamaksujen pitää olla kustannusvastaavia ja kohtuullisia. Tupakkatuotteiden myynti on tarkoitus säilyttää uuden lain voimaantulon jälkeenkin laillisena liiketoimintana. Näin ollen ei voida pitää johdonmukaisena ja perusteltuna hallituksen esitystä, jonka mukaan hallinnollisilla valvontamaksuilla pyritäisiin vaikeuttamaan myyntiä ja haittaamaan elinkeinotoiminnan harjoittamista.

Suomen Bensiniikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen Liitto SBL ry

Mika Hokkanen
toimitusjohtaja